

MATTHAEUS DE CRACOVIA

**RATIONALE
DIVINORUM
OPERUM**

CURAVERUNT

Mikołaj Olszewski

Witold Rubczyński

Corpus Philosophorum Polonorum
SERIES MEDIEVALIS

Varsaviae MMXVI

INDEX

Introduction.	V
1. Editing or re-editing?	V
2. Rubczyński's edition.	VI
3. Re-editing the <i>Rationale</i>	XII
4. Editing rules.	XIX
5. The authorship of the <i>Rationale</i> and the time and place of its writing.	XXI
Appendix 1: The table of differences between the first and the new edition.	XXV
Appendix 2: The description of the manuscript from Wrocław, Biblioteka Uniwersytecka, I Q 82.	XXIX
Appendix 3: Remarks concerning the manuscript from Archiwum Parafii św. Jana in Toruń.	XXXVI

RATIONALE DIVINORUM OPERUM

Epistula dedicatoria.	3
Registrum tractatum et capitulorum.	5
Tractatus primus: Quod Deus omnia bene fecit et nihil mali secundum quod huiusmodi vel male fecit, non obstante, quod multa sunt mala.	12

Cap. 1: Quod Deus omnia bene fecit, probatur ratione Scripturis et fide fundata.	12
Cap. 2: Unde veniat, quod homines minus consentiunt Deum omnia bene fecisse, cum tam antecedens, quam consequentia hoc probans sit tam evidens.	15
Cap. 3: De corruptione affectus, ex quo provenit displicentia operum Dei, et de doctrina contra ipsam. . .	18
Cap. 4: De obscuracione intellectus, ex qua etiam provenit displicentia operum Dei, et de doctrina contra ipsam. . .	19
Cap. 5: Quod ex malitia vel ex defectibilitate rerum non sequitur Deum eas non bene fecisse et penes quid debeat attendi bonitas vel beneitas factionis.	20
Cap. 6: Quod Deus non potuit facere res simpliciter indefectibiles.	21
Cap. 7: Movet de impeccabilitate angelorum et solvit. . . .	23
Cap. 8: Quod non obstat benefactioni operum Dei, quod ea, quae fecit, perire permittit.	24
Cap. 9: Quod non sequitur Deum velle vel consentire, quod res pereunt, licet posset eas praeservare, si vellet. . .	25
Cap. 10: Quod licet praemissa veritatem habeant proprie et stricte loquendo de facere, hoc tamen non evacuat difficultatem loquendo de facere modo communi, qui supponitur, et tunc quaeritur, quomodo sit bonum permittere mala.	27
Cap. 11: Quales rationes sint vel non sint in hac materia expetendae.	28
Cap. 12: Movet dubia de operibus vel de his, quae videntur minus bene facta et nullam habere rationem sic fiendi. .	31
Tractatus secundus: De ratione permissionis malorum.	34
Cap. 1: Quod permissio peccati non sit irrationabilis, ostenditur deducendo ad inconveniens.	34

Cap. 2: Quae sit ratio creandi bona, ut ex hoc appareat ratio permittendi mala, et ponitur quaedam ratio, quae non sufficere declaratur.	35
Cap. 3: Qua ratione creata sint bona, confirmatur ex Scripturis.	36
Cap. 4: Quod bonitas Dei quoad aliquas proprietates clarius apparet ex hoc, quod etiam permissa sunt mala, quam apparuisset ex nuda creatione bonorum.	38
Cap. 5: Quod bonitas Dei quoad aliquas proprietates non apparuisset, si non fuissent mala permissa.	42
Cap. 6: Quod specialis modus divinae bonitatis apparet communicando malis bona.	44
Cap. 7: Quod multae res utiles nobis nihil vel minus utiles essent, si non essent mala permissa, fitque obiectio contra hoc et solvitur.	45
Cap. 8: Quod multis utilibus et utilitatibus careremus, si non essent mala permissa.	47
Cap. 9: Quod nihil obstat, si mala per accidens et aliter quam bona ministrant ad bonum.	53
Cap. 10: Quomodo mali, licet inhonorent et blasphement Deum, sint ad laudem Dei eiusque bonitas per eorum malitiam ostendatur.	56
Cap. 11: Quod non propter hoc gaudendum est de malis, quia sic bona eliciuntur ex eis, et quomodo permissio malorum sit bona et de ea gaudere quis possit.	58
Cap. 12: Quod non est contra dicta, sed magis pro eis, etiamsi omnes utilitates, quae eliciuntur ex malis, possent haberi sine eis.	59
Cap. 13: Quod non est quaerendum, quare Deus non fecerit meliora his, quae facta sunt, vel eadem melius aut modo meliori.	60
Cap. 14: Quare rationabile fuerit, ut Deus non omnia et semper immediate ac per se nobis gratias, virtutes	

et scientias infunderet, sed ut illas acquireremus et augeremus per exercitium in creaturis.	62
Cap. 15: Qua ratione Deus primas et nobilissimas creaturas tam cito cadere et perire permiserit.	65
Cap. 16: Qua ratione non sit declarabile ab homine, quare Deus tot et tam magna mala permiserit et per consequens nec iudicabile.	67
Cap. 17: Qua ratione Deus permiserit plures esse malos, quam fecerit bonos.	69
Cap. 18: Quod ratio permittendi plures malos, quam sint boni, non est minor vel minus bona, quam mala permissa sint mala, et quod si ita esset, non obstaret, quin rationes essent bonae.	73
 Tractatus tertius: Qua ratione et iustitia Deus	
imputet malis peccata.	76
 Cap. 1: Quod, qui scit vel scire debet se obligari et non solvit, secundum quod debet et potest, iuste sibi non solutio imputatur.	
Cap. 2: Quod non excusatur quis de non solutione, etiam si invincibiliter ignoret, quantum ad maximum possit aut debeat.	77
Cap. 3: Quod nec effectum exteriorum, nec affectum interiorem oportet sensibiliter esse maiorem ad ea, quae sunt Dei, quam aliquando fuit ad alia, et quomodo debeat esse maior.	78
Cap. 4: Qua ratione Deus requirit ab homine voluntatem, quam Deus non dat nec vult sibi dare et homo sine dono Dei non potest habere.	80
Cap. 5: Quod quia quilibet homo, sive multum, sive modicum habeat a Deo, secundum hoc sibi tenetur ad censum, hinc concluditur, quod, quia nullus vel	

rarissimus est, qui iuxta bona sumpta censuet, cuilibet iuste Deus imputare potest et poenas inferre, et per consequens totum in misericordia Dei consistit.	83
Cap. 6: Quod non quilibet aequè bene et bona faceret cum alio etiam, si aequalem gratiam haberet.	86
Tractatus quartus: De ratione inflictionis poenarum.	88
Cap. 1: Quae sint rationes punishmentis malorum in generali.	88
Cap. 2: Qua ratione non sufficiunt poenae essentiales peccata inseparabiliter comitantes.	91
Cap. 3: Qua ratione non solum poenae intrinsecae, sed etiam exteriores erant infligendae.	93
Cap. 4: Quod rationabilis et quodammodo necessaria erat poenarum perpetuarum comminatio et inflictio.	94
Cap. 5: Qua ratione pro temporali culpa perpetua poena infligitur et quomodo peccatum ordinatur per poenam.	95
Cap. 6: Quod Deus pie fecit et intendit bonum eorum dando praescitis tam nobiles naturam et potentias, sine quibus tamen non damnarentur, et ad quid sint creati, et quod non est eis magis male quam bene.	96
Cap. 7: Quod omnis malens non esse quam misere esse, de quanto id misere esse respicit inhonorationem Dei, rationabiliter eligit, sed habens respectum ad propriam miseriam irrationabiliter.	99
Cap. 8: Quod licet peccatum sit infinite fugibile, tamen esse in peccato vel ipsum peccatum est finite malum et permissio eius non est mala.	100
Cap. 9: Unde veniat infinita fugibilitas peccato finite malo.	102
Cap. 10: Quod nec peccatum, nec poena damni, nec sensus, nec omnia simul, sunt magis mala damnato quam non esse.	104

Cap. 11: Quod licet horribile sit nobilem creaturam damnari et Deus, de quanto punit, non pie agat cum punito, hoc tamen non est mirabile consideratis aliis operibus Dei vel mundi.	107
Tractatus quintus: De ratione electionis et reprobationis creaturarum rationabilium.	110
Cap. 1: Quod rationabile erat et conveniens ad finem, ad quem res creatae sunt, unum eligere, alium non, quamvis non sit aut fuerit maior ratio eligendi unum quam alium.	110
Cap. 2: Quod licet sit difficile, tamen utile videtur materiam hanc tractare, et quod mirabile est, quod homines tantum causantur de reprobatione Dei.	114
Cap. 3: Quare reprobatio proprie capta non sit causa damnationis malorum, cum electio sit causa salvationis bonorum.	116
Cap. 4: Quomodo reprobatio non pure privative capta sit causa damnationis, nec tamen de hoc possint damnandi causari rationabiliter.	119
Cap. 5: Movet, quod etiam si reprobatio non sit causa damnationis, videtur tamen sufficere ad causandum de ea, quia est antecedens, quo posito sequitur damnatio, et quod bonum esset invenire viam evadendi pericula huius materiae, quia valde communis est.	121
Cap. 6: Quod in nullo plus est causandum de reprobatione, quia est antecedens, quo posito sequitur damnatio.	123
Cap. 7: Declarat, quantum argumenta in quinto capitulo praecedenti posita valeant vel ad propositum faciant.	126
Cap. 8: Ostendit bonam et rationabilem esse ordinationem Dei, quod boni habent timere de damnatione et mali	

sperare de salvatione, licet isti aliquando eo liberius peccent et illi eo tepidius agant bona.	129
Cap. 9: Quod determinatio futurorum in mente divina nec magis dubium reddit hominem, nec aliquo modo retrahit a bonis.	131
Tractatus sextus: De ratione creationis rerum, quae videntur inducere ad peccatum.	135
Cap. 1: Quod bonum et rationabile erat creare res non obstante, quod homines ex eis habent occasionem et incitamenta peccandi.	135
Cap. 2: Qua ratione daemones sunt tam potentes et subtiles.	136
Cap. 3: Qua ratione res corporales sint factae tam delectabiles.	137
Cap. 4: Qua ratione mulieres pulchrae factae sint amabiles et allectivae.	139
Cap. 5: Quare et quomodo homines sint fragiles.	141
Cap. 6: Qua ratione tam nobilis creatura, scilicet anima, unita sit vili limo carnis.	142
Cap. 7: Qua ratione anima et corpus sint unita cum tanta dissensione et discordia.	144
Tractatus septimus, Cap. un.: De ratione reparationis humanae.	148
Bibliographia.	151
Index biblicus.	157
Index personarum et operum anonymorum.	160
Index manuscriptorum.	162